

עד א מ"י פ"ב מהלכות
שבת הלכה ו' ו' פ"ט
ל"ח כ"י שבת ע"פ ו':

תורה אור השלם

- וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲבֹד אֱבֹדִי
אֶת תְּאֵרֶךְ רִאֵי אָנֹכִי
אֲרוּ עֵינֶי בִּי שְׂעֻתָּה מַעֲט
דְּבַשׁ הַהוּא
- שְׂמֹאל אִד יָד נָט
בְּשָׂדֶה וַיִּקְחֵהּ אִתּוֹ אֶל
דָּוִד וַיְהִי לוֹ לְחֵם וַיֹּאכֵל
וַיִּשְׁקֹוּהוּ מִיָּהּ וַיִּחַן לוֹ
פֶּלֶא דְּבִלְעָה שְׁנֵי צִמְקִים
וַיֹּאכֵל וַיִּשְׁבֶּה רוּחוֹ אֵלָיו
כִּי לֹא אָבִיל לְחֵם לֹא
שָׁתָה מִיַּם שְׁלֹשָׁה יָמִים
וַיִּשְׁלַח לִילָלוֹת
- כִּי בָצַל הַיִּתְחַבֵּה בַעֲלֵ
הַכֶּסֶף וַיִּחְרֹץ דַּעַת
הַחֲכָמָה תַּחֲתָה עֲבָלָהּ
קִלְתָּהּ וְיָבִי
- וּמִנְּהָ תִּבְרַאת יָקֻשׁ שְׁמֵשׁ
דְּבָרִים לִי דִי
- וַיֹּאמֶר אֲסִיקוּהָ עֲבֹד
מִמֶּנּוּ אִיָּאָה מִן
אֲחֵירֵהֶם בִּן דְּרוֹת תַּחֲבָתָא
הַהוּא בְּנִים לֹא אָנָּן בְּנִים
דְּבָרִים לִב כ
- וְאָמַר לְכָלֵּה נִצְוִנִים
עָהָה יָנוּ תַּחֲנוּתָה וְהָאֵל
לֹא־מָר אֲחֵיר בְּלִית הַיָּתָה
לִי עֲדָתָה וְהָיִיתִי יָבִי
בְּרִאשִׁיתָהּ יָבִי

רבינו חננאל

נימא כחאני מי שנישכו
נחש קורין אותו רופא
ממקום למקום וקורעין לו
התרנגולת וגוזזין לו כרישין
ומאכילין אותו ואין צריך
לעשר דברי רבי, ר' אלעזר
ב"ר שמעון אומר לא
יאכל עד שיעשר, ונסתקא
דני מילי כמעשר ירק
דהוא מדרבנן, אבל מעשר
דאורייתא דברי חל' הכל
שיעשר, חז"ר מי שאחוז
בולמוס מאכילין אותו
דבש וכל מיני מתיקה,
שכל מיני מתיקה מאירין
את העינים כו', אמר
אביי לא שנו אלא אחר
אכילה, אבל קודם אכילה
מינר גריד, שניא וימצאו
איש מצרי בשדה וקיראו
אותו אל דוד ויתנו לו
לחם [ויואכל] וישיקוהו מים
ויתנו לו פלח דבכל ויני
צמקין ויאכל והשב רוחו
אליו, ר' יוחנן אחיה
בולמוס ורין למורחה של
תאניה ואכל כו', וקרא
והחכמה תחיה בעליה, ר'

אפשר בחולין פשיטא. דמתקנין ליה: לא לריבא בשבת, שאפי' הוא שבת שאסור להפריש תרומה ומעשר יפרישוהו ולא יאכילוהו טעלים: **בעצין שאינו נקוב.** דטעל שלו מדרבנן ושבות דהפרשת מעשרות בשבת דרבנן אשמועינן שדחה השבות ולא יאכילוהו טעל דרבנן

לדמו למשרי נמי טעל דלורייתא כי האי גוונא: **לימא סנאי היא.** הך דרבה דלמר דאפשר בחולין מתקנין ליה ודמינן שבות דהפרשת תרומה בשבת מקמי אכילה טעל דעצין שאינו נקוב דרבנן: **קורין לו רופא.** בשבת: **וקורעין לו פרנגולת.** למת על המכה שזו היא רפואתו: וגוזזין לו כרישין. מן המחובר להאכילו: **כרישין.** כרתי: **לימא.** הא דרבה ר' אלעזר ב"ר שמעון היא דלמר מפרישין לו תרומה בשבת ואל יאכילוהו טעל דרבנן כגון ירק ולא רבי דלי רבי האמר אין לרין לעשר: **עד כאן לא קאמר רבי אלא לענין מעשר ירק דרבנן.** דלא מיהלף בטעל דלורייתא אכל דגן דלורייתא הוא אפי' רבי מודה דלף בעצין שאינו נקוב מעשר דמיהלף גדלורייתא: **לאו נא כי אורו עיני.** ציהותנן כמי: **הכי גר' מאי אין ראיה לדבר דהסם לאו נאומם אחויה: מנר גריד.** ממשיך את הלז למאות רענן: **ויאכל.** לחם והלך ויתנו לו

אבל קודם אכילה מגרר גריר דכתיב¹ וימצאו איש מצרי בשדה ויקחו אותו אל דוד ויתנו לו לחם ויאכל וישקוהו מים ויתנו לו פלח דבילה ושני צמקים ויאכל והשב רוחו אליו כי לא אכל לחם ולא שתה מים שלשה ימים ושלשה לילות אמר ר"נ אמר שמואל מי שאחוז בולמוס מאכילין אותו ואלוהי ברבש רב הונא בריה דרב יהושע אמר אף סולת נקה ברבש רב פפא אמר אפי' קמחי דשערי דביבשא אמר ר' יוחנן פעם אחת אחוזני בולמוס ורצתי למורחה של תאנה וקיימתי בעצמי² יחכמה תחיה בעליה דתני רב יוסף הרוצה למעון טעם תאנה יפנה למורחה שנאמר³ וממנר תבואות בשש ר' יהודה ור' יוסי הוו קא אזלי באורחא אחויה בולמוס לר' יהודה קפחיה לרועה אכילה לרפתא א"ל ר' יוסי קפחת את הרועה כי מטו למתא אחויה בולמוס לר' יוסי אהדרוהו בלגי וצעי א"ל ר' יהודה אני קפחתי את הרועה ואתה קפחת את העיר כולה ותו ר"מ ור' יהודה ור' יוסי הוו קא אזלי באורחא ר' מאיר הוה דייק בשמא ר' יהודה ור' יוסי לא הוו דייקן בשמא כי מטו להחוא דוכתא בעו אושפיזא יהבו להו אמרו לו מה שמך אמר להו כידור אמר ש"מ אדם רשע הוא שנאמר⁴ כי דוד תהפוכות המה ר' יהודה ור' יוסי אשלימו ליה כיסיהו ור"מ לא אשלים ליה כיסיה אול⁵ אותביה בי קיריה דאבוב אחתו ליה בחלמיה תא שקיל ביסא דמנח ארישא דההוא גברא למחר אמר להו הכי אתחזי לי בחלמאי אמרי ליה חלמא דבי שמשי לית בהו ממשא אול ר"מ ונטריה כולי יומא ואייתיה למחר אמרו לו הב לן כיסן אמר להו לא היו דברים מעולם אמר להו ר"מ אמאי לא דייקיתו בשמא אמרו ליה אמאי לא אמרת לן מר אמר להו אימר דאמרי אנא חששא אחוזקי מי אמרי משכוחו ועיילוהו לחנותא⁶ חזו מלפחי אשפמיה אולו ויהבו סימנא לדבייתו ושקלוהו לכסייהו ואייתו אול איהו וקטליה לאיתתיה היינו⁶ (דתנן)⁷ מים א ראשונים האכילו בשש חזיר מים אחרונים הרגו את הגנפּש ולבסוף הוו דייקי בשמא כי מטו להחוא ביתא דשמיה בלה לא עיילו לגביה אמרי שמע מינה רשע הוא דכתיב⁸ ואמר לכלה נאופים⁹ (כמו אחרני בלותי היתה לי עדנה כלומר וקנה בנאופים): מי שנשכו כלב שוטה וכו': ת"ר חמשה דברים נאמרו בכלב שוטה פיו פתוח ורירי נוטף ואזניו פרוחות וזנבו¹⁰ מונח על ירכותיו ומהלך בצדי דרכים וי"א אף נוכח ואין קולו נשמע ממאי הוי רב אמר נשים כשפניות משחקות בו ושמואל אמר רוח רעה שורה עליו מאי בינייהו איכא בינייהו למקטליה

פלח דבילה: אליה. נשר שמן מאל: **למורחה של סאנה.** שהשמש מכה שם מן הכקר עד חלות היום והשמש ממחק את הפרי: **וממנר.** לשון מעדנים: **קפחיה.** כפלו ונטל ככרו הימנו: **אהדרוהו בלגי וצעי.** סבצוהו צני העיר והקישוהו לגיין של דבש ומתיקה וקערות של תבשילין: **דייק בשמא.** צשמו של

בעל הבית אס נאה אס כעור: **אשלימו ליה כיסיהו.** ערב שבת היה והפקדו אללו כיסם: **דני שמשי.** של ערבי שבת: **לוי צבו ממשא.** מתוך שאדם נמנומה מההרר ורואה חלומות וממכוין היה לדמותו של לך ויטולנו: **חזו עלפחי אשפמיה.** ראו עדשים על שפתו: **יבבו סימנא לדיספסו.** צעלך אמר שמתני לנו כיסיתו וזה לך סימן שאכלתם היום עדשים: **מים ראשונים האכילו נשר חזיר.** פונדק ישראל היה מוכר לישראל דברים המותרים ומאכילם ומוכר לנכרים נשר חזיר מוכר כל ישראל לפונדק וראשו של טעל דיו כשהסג לאכול ונתן לפניו נשר חזיר: **מים אחרונים הרגו אס הנפש.** זו היא אשמו של זה שאילו נטל מים אחרונים דרך הנוטלים ידים לקנח את שפתם צידים טפוחות ולא היו עדשים נרלין: **ואזניו פרוחות.** גדולות וכפולות למטן: **משחקוס.** צו. מראות צו כשפניהם לשמון: **למקטליה**

ויהאכל וישקוהו מים ויתנו לו לחם ויאכל וישקוהו מים ויתנו לו פלח דבילה ושני צמקים ויאכל והשב רוחו אליו כי לא אכל לחם ולא שתה מים שלשה ימים ושלשה לילות אמר ר"נ אמר שמואל מי שאחוז בולמוס מאכילין אותו ואלוהי ברבש רב הונא בריה דרב יהושע אמר אף סולת נקה ברבש רב פפא אמר אפי' קמחי דשערי דביבשא אמר ר' יוחנן פעם אחת אחוזני בולמוס ורצתי למורחה של תאנה וקיימתי בעצמי² יחכמה תחיה בעליה דתני רב יוסף הרוצה למעון טעם תאנה יפנה למורחה שנאמר³ וממנר תבואות בשש ר' יהודה ור' יוסי הוו קא אזלי באורחא אחויה בולמוס לר' יהודה קפחיה לרועה אכילה לרפתא א"ל ר' יוסי קפחת את הרועה כי מטו למתא אחויה בולמוס לר' יוסי אהדרוהו בלגי וצעי א"ל ר' יהודה אני קפחתי את הרועה ואתה קפחת את העיר כולה ותו ר"מ ור' יהודה ור' יוסי הוו קא אזלי באורחא ר' מאיר הוה דייק בשמא ר' יהודה ור' יוסי לא הוו דייקן בשמא כי מטו להחוא דוכתא בעו אושפיזא יהבו להו אמרו לו מה שמך אמר להו כידור אמר ש"מ אדם רשע הוא שנאמר⁴ כי דוד תהפוכות המה ר' יהודה ור' יוסי אשלימו ליה כיסיהו ור"מ לא אשלים ליה כיסיה אול⁵ אותביה בי קיריה דאבוב אחתו ליה בחלמיה תא שקיל ביסא דמנח ארישא דההוא גברא למחר אמר להו הכי אתחזי לי בחלמאי אמרי ליה חלמא דבי שמשי לית בהו ממשא אול ר"מ ונטריה כולי יומא ואייתיה למחר אמרו לו הב לן כיסן אמר להו לא היו דברים מעולם אמר להו ר"מ אמאי לא דייקיתו בשמא אמרו ליה אמאי לא אמרת לן מר אמר להו אימר דאמרי אנא חששא אחוזקי מי אמרי משכוחו ועיילוהו לחנותא⁶ חזו מלפחי אשפמיה אולו ויהבו סימנא לדבייתו ושקלוהו לכסייהו ואייתו אול איהו וקטליה לאיתתיה היינו⁶ (דתנן)⁷ מים א ראשונים האכילו בשש חזיר מים אחרונים הרגו את הגנפּש ולבסוף הוו דייקי בשמא כי מטו להחוא ביתא דשמיה בלה לא עיילו לגביה אמרי שמע מינה רשע הוא דכתיב⁸ ואמר לכלה נאופים⁹ (כמו אחרני בלותי היתה לי עדנה כלומר וקנה בנאופים): מי שנשכו כלב שוטה וכו': ת"ר חמשה דברים נאמרו בכלב שוטה פיו פתוח ורירי נוטף ואזניו פרוחות וזנבו¹⁰ מונח על ירכותיו ומהלך בצדי דרכים וי"א אף נוכח ואין קולו נשמע ממאי הוי רב אמר נשים כשפניות משחקות בו ושמואל אמר רוח רעה שורה עליו מאי בינייהו איכא בינייהו למקטליה

יסי אחויה בולמוס וקפח חרועה, כלומר אבל כל מה שהיה לו. ר' יהודה קיפת את כל העיר. וירושלמי רב הונא אמר עשרים וארבעה עשרותא שאכל דוד לרעבון אכלן. ר' מאיר הוה דאיק בשמא כו' ואיקלוה בגברא דשמיה כידור ובהותא דהוה שמיה [בלה], מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחציר כבד שליו ור' מתיב בן חרש מותר. ת"ר דברס נאמרו בכלב שוטה פיו פתוח וכו', מתיב וכו', רב אמר נשים כשפניות משחקות בו, שמואל אמר רוח רעה שורה עליו, וכשהורגין אותו אין הורגין אלא בדבר הנזק. [ו]אחיה כוחיה דשמואל.

(א) [לשון דמנן ד"ס דהן
מטה לך ז"ל דמנא,
ט חולין קו. פ"ט ש"ס,
(ג) [בג"י דמנא],

גליון הש"ס
ג"מ שששא טיפול
מדרבנן, וכן הוא ימות דף
ג"מ ש"א דמנא:

הנהרות רב"ה

(א) ג"מ אפטר בחולין
פשיטא. ג"מ פ"י הא
דקאמר הובא דאפטר
בחולין דכ"ע לא פליגי
פירין ליה הא פשיטא ומאי
אחא לאשמעינן: (א) שם
ר"מ לא אשלים ליה כיסיה
אול ר"מ אחתיה בבדא
וקבריה בי קברי דאנא
דההוא גברא בירשיה.
אחמו ליה בנתיים כו'
למחר ל"ה חזיר ליה הכי
אמר ליה חתלת כו':
(ג) שם משכוחו ועיילוהו
לחנותא אשקידו חזרא
חזו עלפחי אשפמיה:
(ד) שם ואזניו פרוחות
והני מובתח לו בין
יכמותי ומהלך:

הנהרות מוה"ב

האכילו נשר חזיר
פריש' ועיין דגדיה הכ"י
כ"ד פ"ט ק"ו:

מוסף דש"י

האכילו בשש חזיר.
סיהי חזירי ישראל מוכר
בשר שטותה ישראל ומכש
ומאכלים וכשעובד טבחים
נא חתומה מאכילין נטלות,
וצא יסודי אחי לטעל
ולא נטל דיו. וסביב
זה שטות טבחים הוא
ומאכלים כשר חזיר
(ו) רוח רעה שורה
עליו. ונשטקן אלס שורה
עליו ונאומה (ו) חזירי (ג).